

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวนับว่าเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญเป็นอย่างสูงในโลกปัจจุบัน ในปี 2549 อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางและการท่องเที่ยวจัดเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมและการจ้างงานลำดับต้นที่สูงที่สุดในโลก เมื่อนับเป็นจำนวนมูลค่าคาดการณ์ว่า อุตสาหกรรมนี้มีมูลค่าประมาณ 6,477.20 พันล้านเหรียญสหรัฐของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และคิดเป็น 3.60% ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ถือเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญ นอกจากนั้นแล้ว การท่องเที่ยวก่อให้เกิดการสร้างงาน โดยคาดการณ์ไว้ว่า จะมีอัตราการเพิ่มขึ้นจาก 8.70% ในปี 2549 มีงาน 234,305,000 งาน เป็น 9.00% ในปี 2559 โดยสร้างงานเป็น 279,347,000 งาน (AICST, 2549) ดังนั้นประเทศที่มีอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่เข้มแข็ง จะมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่เข้มแข็งขึ้น มีการจ้างงาน และเกิดความอยู่ดีกินดีทางเศรษฐกิจและสังคม

ประเทศไทยก็เช่นกันคืออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวส่งผลดีเชิงเศรษฐกิจของประเทศ เป็นแหล่งที่มาของเงินตราต่างประเทศ โดยเมื่อพิจารณาในภาพรวมทางเศรษฐกิจ ประเทศไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยวเป็น 12.00 % ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (AICST, 2549) ในช่วงสิบปีที่ผ่านมา การท่องเที่ยวของประเทศไทยมีการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยเห็นได้จากสถิตินักท่องเที่ยวระหว่างประเทศของสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว (2549) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สถิติค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวต่างชาติ (TAT)

นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ							
ปี	นักท่องเที่ยว		เฉลี่ย ระยะ เวลา การอยู่ใน ประเทศไทย	ค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ย		รายได้	
	จำนวน	การ เปลี่ยนแปลง		คน/วัน	การ เปลี่ยนแปลง	ล้าน	การ เปลี่ยนแปลง
	(ล้านคน)	(%)	(วัน)	(บาท)	(%)	(บาท)	(%)
2540	7.22	+0.41	8.33	3,671.87	-0.92	220,754	+0.63
2541	7.76	+7.53	8.40	3,712.93	+1.12	242,177	+9.70
2542	8.58	+10.50	7.96	3,704.54	-0.23	253,018	+4.48
2543	9.51	+10.82	7.77	3,861.19	+4.23	285,272	+12.75
2544	10.06	+5.82	7.93	3,748.00	-2.93	299,047	+4.83
2545	10.80	+7.33	7.98	3,753.74	+0.15	323,484	+8.17
2546	10.00	-7.36	8.19	3,774.50	+ 0.55	309,269	-4.39
2547	11.65	+16.46	8.13	4,057.85	+7.51	384,360	+24.28
2548	11.52	-1.15	8.20	3,890.13	-4.13	367,380	-4.42
2549	13.82	+ 20.01	8.62	4,048.22	+ 4.06	482,319	+ 31.29

จากสถิติ จะเห็นได้ว่าการเจริญเติบโตจากการท่องเที่ยวทุกปี ยกเว้นปี 2546 และ 2548 ที่ติดลบ เหตุเพราะว่า ในปี 2546 เกิดการระบาดของไวรัสซาร์ส และในปี 2548 เกิดเหตุการณ์สึนามิขึ้นในมหาสมุทรอินเดีย ซึ่งทั้งสองเหตุการณ์นี้ส่งผลให้การเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศชะงัก ล่าสุดในช่วงปลายเดือนพฤศจิกายนต่อต้นเดือนธันวาคม 2551 เกิดเหตุการณ์ทางการเมืองและการปิดสนามบินแห่งชาติของประเทศ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยประเมินว่ามีรายได้สูงกว่า 1.3 แสนล้านบาท (กรุงเทพมหานคร, 2551) ซึ่งจำนวนนักท่องเที่ยวลดลงจากที่คาดการณ์ไปไว้มากเนื่องจากประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องความปลอดภัยจากการเดินทางเป็นประเด็นที่อ่อนไหวง่าย เมื่อมีเหตุการณ์ที่กระทำให้เกิดความเสี่ยงใดๆ ในการเดินทาง จะส่งผลให้

นักท่องเที่ยวเกิดความไม่มั่นใจในการเดินทางไปยังประเทศนั้นๆ ดังนั้น การจัดการเรื่องความปลอดภัยต่อนักท่องเที่ยวเป็นเรื่องที่สำคัญ ในขณะที่เกี่ยวกับการจัดการด้านการรับรู้เรื่องความเสี่ยงของนักท่องเที่ยวที่มีจุดประสงค์ในการเดินทางมายังประเทศไทยก็สำคัญเช่นกันเพราะในโลกปัจจุบันที่การสื่อสารสามารถส่งต่อกันอย่างง่ายดาย เรื่องข้อมูลข่าวสารของประเทศจุดหมายปลายทางเป็นเรื่องที่สำคัญสำหรับนักเดินทางทุกประเภท รวมไปถึงนักเดินทางประเภทแบกเป้ด้วย

การท่องเที่ยวประเภทแบกเป้เป็นการท่องเที่ยวที่เป็นที่นิยมแพร่หลายในหมู่นักท่องเที่ยวเยาวชน โดยลักษณะเด่นๆ ของการท่องเที่ยวประเภทนี้คือการเดินทางโดยอิสระ ไม่ได้ซื้อทัวร์สำเร็จรูปจากบริษัททัวร์ นักท่องเที่ยวประเภทนี้มีความประสงค์ที่จะใช้จ่ายระหว่างการเดินทางเท่าที่จำเป็น เพื่อที่จะเดินทางท่องเที่ยวได้นานกว่าการท่องเที่ยวทั่วไป การเดินทางประเภทแบกเป้มักจะกินเวลานานกว่าการท่องเที่ยวแบบทั่วไปโดยเฉลี่ยประมาณสองอาทิตย์ หรือมากกว่านั้น ความแตกต่างของนักท่องเที่ยวประเภทแบกเป้กับนักท่องเที่ยวทั่วไป ทั่วไปคือ นักท่องเที่ยวประเภทแบกเป้จะไม่มีความปลอดภัยที่จะเดินทางไปในสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวทั่วไป พวกเขาพยายามที่จะทำกิจกรรมที่แปลกใหม่ ทำทาย และไปยังสถานที่ที่ยังสดและใหม่จากการท่องเที่ยว (Horner and Swarbrooke, 2003) ด้วยลักษณะการเดินทางเช่นนี้ นักท่องเที่ยวแบกเป้จะมีการวางแผนการเดินทางล่วงหน้า และสืบค้นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับจุดหมายปลายทางให้มากที่สุด รวมไปถึงเรื่องปัจจัยเสี่ยงจากการเดินทาง ในที่นี้หมายถึงความเสี่ยงในรูปแบบต่างๆ ที่อยู่ในกระบวนการของพฤติกรรมนักท่องเที่ยว คือเริ่มต้นตั้งแต่เลือกจุดหมายปลายทางตัดสินใจซื้อจนถึงจบกระบวนการการเดินทาง ความเสี่ยงสามารถเกิดขึ้นในทุกขั้นตอน

งานวิจัยชิ้นนี้มุ่งเน้นศึกษาเรื่องการรับรู้ด้านความเสี่ยงและการป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในการเดินทางของนักท่องเที่ยว โดยจะทำการศึกษาเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติประเภทแบกเป้จำนวน 400 คน เมื่อมองจากลักษณะของนักท่องเที่ยวประเภทแบกเป้ที่มีกิจกรรมและการเดินทางท่องเที่ยวที่แตกต่างจากนักท่องเที่ยวทั่วไป นักท่องเที่ยวต่างชาติประเภทแบกเป้จึงจัดว่าเป็นกลุ่มที่มีระดับความเสี่ยงสูงระหว่างการเดินทางท่องเที่ยว ผลที่ได้จากงานวิจัยชิ้นนี้จะนำมาพัฒนาเพื่อหาแนวทางการจัดการการรับรู้ด้านความเสี่ยงและการป้องกันให้นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อศึกษาภาพลักษณ์ของประเทศไทยที่ออกไปทางสื่อออนไลน์ โดยเฉพาะเว็บไซต์ที่เป็นที่นิยมในกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติประเภทแบกเป้

1.2.2 เพื่อศึกษาภาพลักษณ์ของประเทศไทยจากมุมมองของนักท่องเที่ยวต่างชาติประเภทแบกเป้

1.2.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการรับรู้ด้านความเสี่ยงและการป้องกันความเสี่ยงของนักท่องเที่ยวต่างชาติประเภทแบกเป้ในประเทศไทย

1.2.4 เพื่อศึกษาปัจจัยด้านข้อมูลส่วนบุคคลและภูมิหลังที่มีผลต่อระดับการรับรู้ด้านความเสี่ยงและระดับการป้องกันความเสี่ยงในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวต่างชาติประเภทแบกเป้

1.2.5 เพื่อศึกษานโยบายขององค์การภาครัฐและเอกชนในด้านการจัดการการรับรู้ด้านความเสี่ยงและการป้องกันความเสี่ยงจากการท่องเที่ยว

1.3 ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้เป็นงานวิจัยแบบผสมผสานทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยมีขอบเขตดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตไว้ดังนี้

1.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวต่างชาติ

1.2 ภูมิหลังของนักท่องเที่ยวต่างชาติและเพิ่มเติมในส่วนของปัจจัยด้านความคุ้นเคยที่มีผลต่อการรับรู้ด้านความเสี่ยงในการเดินทางท่องเที่ยว คือ จำนวนเพื่อนร่วมทาง ประเภทของเพื่อนร่วมทาง ประสบการณ์ในการท่องเที่ยว และระดับความเสี่ยงส่วนบุคคล

1.3 ภาพลักษณ์ของประเทศไทย

1.4 การรับรู้เรื่องความเสี่ยงและการป้องกันความเสี่ยงจากการเดินทางของนักท่องเที่ยว ซึ่งมีอยู่เจ็ดด้าน ดังนี้

1. ด้านกายที่เกิดขึ้น ณ แหล่งท่องเที่ยว
2. ด้านกายภาพเกิดจากเหตุที่ไม่สามารถควบคุมได้
3. ด้านความคาดหวัง
4. ด้านการเมือง
5. ด้านการเงิน

6. ด้านมวลชน

7. ด้านพฤติกรรมของตนเอง

1.5 แนวทางการจัดการการรับรู้ด้านความเสี่ยงและการป้องกันความเสี่ยงจากการเดินทางท่องเที่ยว

2. ขอบเขตด้านสถานที่

การดำเนินการเก็บข้อมูลจะกระทำ ณ ถนนข้าวสาร กรุงเทพมหานคร เนื่องจากถนนข้าวสารเป็นศูนย์กลางของนักท่องเที่ยวประเภทแบกเป้

3. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติประเภทแบกเป้ที่เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาในครั้งนี้ คือ

1. เชิงปริมาณ ทำการเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติประเภทแบกเป้จำนวน 400 ณ ถนนข้าวสาร กรุงเทพมหานคร เพื่อเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ โดยเก็บตามเพศ

2. เชิงคุณภาพ ทำการสัมภาษณ์ตัวแทนจากองค์กรภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องการจัดการการรับรู้เรื่องความเสี่ยงและการป้องกันความเสี่ยงในเชิงนโยบาย จำนวน 4 คน เพื่อเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากหน่วยงาน ดังนี้

2.1 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

2.2 กองบังคับการตำรวจท่องเที่ยว

2.3 สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว

2.4 สมาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

4. ขอบเขตด้านเวลา

ทำการศึกษาตั้งแต่เดือน กันยายน – ตุลาคม 2552 และได้ทำการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพอีกครั้งในเดือนเมษายน 2553

1.4 ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ทราบภาพลักษณ์ของประเทศไทยที่ออกไปทางสื่อต่างๆ โดยเฉพาะสื่อที่เป็นที่นิยมในกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติประเภทแบกเป้
2. ทราบภาพลักษณ์ของประเทศไทยจากมุมมองของนักท่องเที่ยวต่างชาติประเภทแบกเป้
3. ทราบความระดับการรับรู้ด้านความเสี่ยงและการป้องกันความเสี่ยงจากการเดินทางของนักท่องเที่ยวต่างชาติประเภทแบกเป้ในประเทศไทย
4. ทราบปัจจัยที่มีผลต่อระดับการรับรู้ด้านความเสี่ยงในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวต่างชาติประเภทแบกเป้
5. ทราบนโยบายขององค์การภาครัฐในด้านการจัดการการรับรู้ด้านความเสี่ยงและการป้องกันจากการท่องเที่ยว

1.5 สรุป

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาภาพลักษณ์ของประเทศไทยที่ถูกเผยแพร่ไปยังเว็บไซต์ รวมถึงศึกษาความความคิดเห็นต่างๆ จากนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับประเทศทั้งในด้านข้อมูลเบื้องต้นทั่วไป และด้านความปลอดภัยในการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทย นอกจากนี้แล้วยังศึกษาเรื่องภาพลักษณ์ของประเทศไทยในสายตาของนักท่องเที่ยวต่างชาติประเภทแบกเป้ ระดับการรับรู้ ความเสี่ยงและการป้องกันอันตรายที่อาจเกิดจากการท่องเที่ยว และสุดท้ายนโยบายขององค์การภาครัฐและเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในเรื่องของการจัดการการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เรื่องความเสี่ยงและความปลอดภัย